

FRÅ GLOBAL JIHAD TIL LOKALPOLITIKK:

Om utviklinga av militant islamisme i den palestinske flyktningleiren Ain al-Hilwe

Ain al-Hilwe var lenge prega av brutale kampar mellom Fatah og den jihadi-salafistiske militsen Usbat al-Ansar. I dag har partane jamlege møte på den palestinske ambassaden i Beirut, der dei tar felles avgjærder om sikkerheitspolitikken i leiren. Kva skuldast denne utviklinga?

Av Erling Lorentzen Sogge
stipendiat ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk,
Universitetet i Oslo

TIDLEG PÅ 2000-TALET KONKLUDERTE STATSVITAREN Bernard Rougier at Libanons største flyktningleir, Ain al-Hilwe, hadde vorte ein rekrutteringsbase og ein ynglestad for radikale islamistiske nettverk. I boka *Everyday Jihad* får lesaren eit innblikk i ei dyster verd der ungdomar i leiren, som ligg ved den sørlege libanesiske kystbyen Saida, blir rekrutterte som framandkrigarar til Irak og Afghanistan. Dette medan lyssky militsar tar over nabolog som tildelgare var styrte av Fatah og dei sekulære palestinske fraksjonane. «I dag er det ikkje mulig å snakke om eit palestinsk samfunn i Libanons leifar», slår Rougier fast: «... så djup er kløfta mellom PLO og organisasjonens kjerne (Fatah) på den eine sida, og dei militante salafistane på den andre».² Rougiers verk har fått status som ein tekstbokstudie når det gjeld radikal islamisme i Libanons flyktningleiarar, men ting tyder på at avstanden

mellom sekulære palestinske nasjonalistar og jihadistar ikkje lenger er så tydeleg.

I kjølvatnet av katastrofen ved Nahr al-Barid i 2007, da kampar mellom den libanesiske hæren og jihadistar øydede den nordlegaste flyktningleiren i landet og gjorde nærmere 30 000 flyktningar heimlause, oppfordra International Crisis Group palestinske leiarar å «danne eitt enkelt representativt organ» for å tene som ein felles samtalepartner med libanesiske myndigheter.³ I 2013 vart dette organet ein realitet. Prosjektet, eit initiativ frå Hamas, samla palestinske representantar frå ulike politiske blokkar under ein felles leiarkap, og var framfor alt eit forsøk på å få bukt med ei veksende uro som den syriske krisa hadde skapt i leirane. Ein interessant detalj var at dette organet inkluderte ein bokl med militante islamistiske rørsler frå Ain al-Hilwe, deriblant den jihadi-salafistiske militsen Usbat al-Ansar

Medlemmer av den felles politistyrken patruljerer gatene i Ain al-Hilwe.

som tidlegare hadde stått for ei rekke valdelege aksjonar mot både palestinske leiarar og den libanesiske staten. Militsleiarar som hadde erklært jihad mot sekularistar og nasjonalistar deltok no i regelmessige møte med PLO på den palestinske ambassaden i Beirut.

Basert på eit feltarbeid utført i dei palestinske flyktningleiarane i Libanon mellom september 2013 og januar 2014,⁴ vil denne artikkelen teikne eit oppdatert bilde av utviklinga av militant islamisme i Ain al-Hilwe der mitt hovudpoeng er å vise korleis ein koalisjon av dei eldste jihadistgruppene i leiren har lagt valden på hylla i forsøk på å posisjonere seg som garantistar for stabilitet og sikkerheit. Eg vil argumentere for at PLOs vilje til å inkludere desse aktørane i det palestinske politiske rammeverket i Libanon, har rot i deira evne til å halde andre, meir valdelege jihadistgrupper i sjakk. Teksten byrjar med eit

historisk overblikk, før han ser nærmere på dagens situasjon i leiren.

Danninga av Usbat al-Ansar

Danninga av den første jihadi-salafistiske militsen i Libanon skjedde på eit tidspunkt med store sosiale og politiske omveltingar i dei palestinske flyktningleirane. Da den 28 år gamle palestinaren Hisham Shraidi tok til å samle sine tilhøyrarar i Martyrmoskeen i Ain al-Hilwe i 1985, hadde den palestinske revolusjonen til Yasir Arafat allereie vorte erklært daud.

Gjennom den såkalla Kairo-avtalen av 1969 hadde PLO fått råderett over flyktningleirane i Libanon, der organisasjonen etablerte sine eigne politiske organ i fråvær av statsmakta. Såkalla populærkomitear og sikkerheitskomitear skulle ta seg av lov og orden, men styringa av leirane braut saman da Arafats styrkar var

ERLING LORENTZEN SOGGE

tvungne til å evakuere Libanon etter den israelske invasjonen i 1982. Med ei sterkt redusert nasjonalrørsle, var det i hovudsak ulike moskesamfunn som, saman med den lokale greina av Muslimbrørne, stod for den militære motstanden i Ain al-Hilwe da den libanesiske borgarkrigen (1975-90) rasa som verst i Saida-området.⁵ Desse islamistiske gruppene fekk dermed ein betydeleg plass i leirsamfunnet, og da PLO byrja å bygge opp sitt militære og politiske apparat i Ain al-Hilwe ved utgangen av krigen oppstod det ei autoritetskrise. Kven var det no som hadde krav på makta i leiren?

Cnissingane var spesielt store mellom Fatah og Hisham Shraidi. Gruppa til Shraidi, som no hadde tatt namnet Ustab al-Ansar al-Islamiyya (Den islamske ligaen av partisanar), var nådelause i sin dom over dei sekulære palestinske fraksjonane. Den sjølvutnemnde sjekken hadde inga formell utdanning i dei islamske kjeldene, men kompenserte med eit karismatisk ytre og ein militant retorikk.⁶ Den lokale

❧

Den vesle klikken som Hisham Shraidi hadde samla i Martyrmoskeen vart no sett på som ei global terrorgruppe.

❧

Fatah-leiaren i Ain al-Hilwe, Amin Kayid, vart erklært ein «forrædar av Palestinas religion»,⁷ medan partiet hans i sin heilskap vart halde for å vere kafir, eller vantru, grunna sin sekulære profil.⁸

Om Shraidis opprør mot dei nasjonalistiske autoritetane var motivert av rein ideologi eller politisk manøvrering er uklart,⁹ men hans standhaftige kritikk av Arafat-lojalistane sette sitt preg på Ain al-Hilwe på mange måtar, og var sannsynlegvis også grunnen til at han sjølv

vart skoten og drepen i eit attentat i slutten av 1991. Drapet på Hisham Shraidi markerte startsskotet på det som skulle bli nesten tjue år med væpna samanstøytar, attentat og gjensi-dig mistillit mellom partane.

Islam utan grenser

Medan dei palestinske fraksjonane utover 90-talet normaliserte forholda sine til den libanesiske staten, og fasa ut åtaka mot Israel frå libanesisk grunn, viste Shraidis tilhengjarar ingen teikn til å ville legge ned våpena – men deira kamp var ikkje retta mot sionistane sør for grensa. Ustab al-Ansars andre leiar, Abu Mahjin, var på med på å forankre militsens valdelege opprørsideologi i salafistisk tanke-gods. Krigen mot Israel var uaktuell av to grunnar: For det første hadde sjia-rørsla Hizballah sidan 1987 så godt som gjort beslag på all krigføring mot den sørlege fronten,¹⁰ og for det andre vart nasjonalistisk frigjeringskamp sett på som ei rein avsporing. I sine skriftlege publikasjonar erstatta Ustab al-Ansar bildet av den fordrivne palestinaren, frårøva sitt heimland, med ideen om den universalt undertrykte sunnimuslimen frårøva sitt kalifat.¹¹ Kalifatet skulle reisast på nytt, og alle som stod i vegen var legitime militære mål. Mellom åra 1995 og 2002 vart fleire medlemmar av gruppa dømde til døden in absentia for ei rekke attentat som ikkje berre ramma PLO-leiarar i Ain al-Hilwe, men også diplomatar, geistlege og statsfolk i Libanon.¹²

I 2003 sende Ustab al-ansar om lag tjue av sine eigne til Irak for å slåst mot amerikanske troppar, og for å gi «militær og logistisk støtte» til al-Qaidas krigarar i området.¹³ Den symbolske effekten var kanskje større enn det militære bidraget; desse unge mennene hadde forlate tronge og fattigslege smug i Ain al-Hilwe for å stå opp mot islams fiendar på framand jord. Eller som ein av Ustab al-Ansars

OM UTVIKLINGA AV MILITANT ISLAMISME I DEN PALESTINSKE FLYKTNINGLEIREN AIN AL-HILWE

leiarar ordla seg: «Islam har ingen grenser... det er vår plikt å forsvare ummaen!».¹⁴ Den vesle klikken som Hisham Shraidi hadde samla i Martyrmoskeen vart no sett på som ei global terrorgruppe som forskrarar frå fleire kantar av verda følgde.

Frå PLO-stat til militsvelde

I akademia har framveksten av islamistiske rørsler i leirane i Libanon ofte vorte forklart med å vise til maktvakuumet som har prega desse samfunna etter PLOs fall i 1982. Leirane er framleis utanfor statleg kontroll, men ein finn ikkje lenger ei einande makt som styrer desse frå innsida. I dag er desse samfunna prega av eit mylder av fraksjonar, klanar, organisasjonar og moskesamfunn som knivar om påverknad. I dei fleste leirane vil ein finne fleire populærkomitear som opererer på same tid, og på trass av kvarandre.

Sosiologen Sari Hanafi meiner det er den libanesiske staten sine sanksjonar mot PLO og flyktningane generelt som først og fremst resulterer i at «Uhemma fraksjonstenking, klientisme, [og] sekterisk strid»¹⁵ får fortsette å florere. Hanafi lånar terminologi frå den italienske filosofen Giorgio Agamben når han skildrar flyktningeleirane som «spaces of exception»¹⁶ – stader der sosiale og politiske rettar er suspenderte.¹⁷ Dårleg intern styring er, i dette synet, eit resultat av ein utanforståande repressiv politikk. Dette utanfrå-og-inn-perspektivet blir også nytta når det gjeld islamistane sitt inntog i leirane.

Medan Hanafi og Long understrekar Hamas' store framgang i Libanon med å vise til eit svekka PLO,¹⁸ har langt fleire studiar vorte vigde til dei mange små, eksplosive og ofte lyssky jihadistgruppene som styrer ulike nabolag i landets største leir.¹⁹ Sidan utgangen av borgarkrigen i 1990, har dei nordlege områda av Ain al-Hilwe i veksande grad vorte assosiert med

ulike militante islamistgrupperingar. Det var i hovudsak i kjølvatnet av terroråtaka i New York i 2001 at akademisk interesse vart fatta for desse områda, som på dåverande tidspunkt vart mistenkte for å vere ein sentral oppholdsstad for «al-Qaidas armear i Midtausten».²⁰ Rougier, som står bak det utvilsamt mest detaljerte studiet av desse radikale gruppene, meiner at ein «krigersk kult av jihad» har slått rot i leirsamfunnet – eit fenomen, får lesaren vite, som også kan spreie seg til andre leirar og også dei palestinske territoria.²¹ Framgangen til ei gruppe som Usbat al-Ansar, ein milits meir opptatt av global jihad enn den tradisjonelle frigjeringskampen mot Israel, blir forklart med å vise til den sosiale isolasjonen som omgir Ain al-Hilwe si befolkning og, nok ein gong, ved å understreke PLOs minkande påverknadskraft.

Dei ti siste åra har akademia vist mindre interesse for islamistane i Ain al-Hilwe, jamvel om det har skjedd omfattande endringar internt i dette miljøet. I dei kommande få avsnitta vil eg drøfte grunnane til at antagonisten i Rougiers verk, Usbat al-Ansar, i seinare tid gradvis har bevegd seg bort frå den globale jihadist-sfæren, og har inngått samarbeid med dei palestinske nasjonalistiske fraksjonane. Eg vil vise korleis denne politiske pragmatismen stammar frå eit ønske om å hevde seg over rivaliserande jihadist-militsar i leiren.

Intern splid i jihadist-miljøet

På slutten av 90-talet byrja det å ulme internt i Usbat al-Ansar. Etter at gruppas andre leiar, Abu Mahjin, gjekk under jorda etter å ha vorte tildelt ein dødsdom i 1997,²² oppstod det usemjje om kven som skulle bere fakkelen vidare. Sonen til grunnleggjaren, Abdallah Shraidi, meinte at han hadde krav på å leie gruppa, og var svært misnøgd med at Abu Mahjins bror,

ERLING LORENTZEN SOGGE

Abu Tareq, hadde fått ansvaret. I 2002 braut Abdallah Shraidi ut av gruppa i protest, og danna sin eigen konkurrerande milits med namn Usbat al-Nur (Lysets liga). Spenninga mellom dei to partane nådde eit høgdepunkt da Usbat al-Ansar, etter iherdig mekling frå geistlege både i og utanfor leiren, gjekk med på å overlevere den berykta jihadisten Badi Hamade til den libanesiske staten i juli same året.²³ Shraidi nølte ikkje med å kunngjere at Usbat al-Ansar hadde svikta sin ideologiske arv. Han mana folk til å forlate rørsla og fekk med seg eit titals utbrytarar.²⁴

Usbat al-Nur vara ikkje lenge, og gruppa gjekk gradvis i oppløsing etter at Abdallah Shraidi vart drepen i eit attentat året etter. Konflikten mellom Usbat al-Ansar og avhopparrane var likevel ikkje gravlagd. Medan fleire av Shraidis tilhengjarar slutta seg til militisen Jund al-Sham (Soldatar av Levanten), grunnlagd av palestinaren Muhammad al-Sharqiyye i 2004, fortsette kritikken mot Ain al-Hilwes dominerande jihadistgruppe: «Ein del sa at vi hadde spora av», fortalte eit medlem av Usbat al-Ansar: «Dei skulda oss for å vere agentar for libanesisk etterretning».²⁵ Ein kunne no skimte ei gryande polarisering i det palestinske jihadist-miljøet, der det herska usemje om korleis ein skulle stille seg til «den nære fienden», altså den libanesiske statsmakta. Var ein i krig med dei sekulære regima, eller var det best å unngå konflikt? Dette var eit spørsmål som i aller høgste grad skulle gjere seg gjeldane under krisa ved Nahr al-Barid i 2007.

Vendepunktet ved Nahr al-Barid

Sommaren 2007 gjekk den nordlegaste flyktningleiren i Libanon opp i flammar. I løpet av eit år hadde ein jihadist-milits med namn Fatah al-Islam slått rot i Nahr al-Barid. Gruppas inste kjerne bestod i hovudsak av palestininarar frå Syria eller syrarar, og hadde gjennom sitt kon-

taktnettverk i dei pro-syriske palestinske gruppene, funne eit fotfeste i leiren.²⁶ Det var ikkje berre lokale leirbuarar som undra seg over nærværet til dei militante islamistane – gruppa var også under tung overvakning av libanesiske myndigheiter. På eit tidspunkt invaderte Fatah al-Islam ein militærbase der dei skar over halssen på 23 sovande soldatar.²⁷ Krigen var dermed eit faktum, og den følgjande valden skulle føre til ei fullstendig øydelegging av Nahr al-Barid.

❖

Ikkje overraskande var Hamas ein sentral forhandlar da Usbat al-Ansar og Fatah møttest til forsoningssamtalar i 2008.

❖

Sari Hanafi meiner hendingane i Nahr al-Barid avslørte djupe splittingar i den palestinske leiarskapen; fraksjonane kunne ikkje bli einige om korleis ein skulle handtere situasjonen. Islamistgruppene Hamas og Islamsk Jihad tok eit «ikkje-standpunkt»,²⁸ medan mindre PLO-grupper som DFLP og PFLP såg for seg ei diplomatisk løysing via dialog.²⁹ Fatah, som allereie hadde vore i samanstøytar med Fatah al-Islam, ville gå til militær aksjon mot gruppa, men den libanesiske hæren hadde inga interesse av å samarbeide militært med palestinske grupperingar.³⁰

Medan kampane rasa i Nahr al-Barid, herska det frykt for at konflikten skulle spreie seg vidare til landets største flyktningleir. Den lokale militisen Jund al-Sham hadde vorte observert som deltakarar i kampane i nord,³¹ og som resultat omringa militæret også Ain al-Hilwe – men i dette tilfellet valde hæren ein annan strategi: For første gong gjorde dåverande sjef for hærens etterretning i Sør-Libanon, Abbas Ibrahim, eit besøk til Ain al-Hilwe. Målet var å forhandle med leirens leiande ji-

OM UTVIKLINGA AV MILITANT ISLAMISME I DEN PALESTINSKE FLYKTNINGLEIREN AIN AL-HILWE

hadi-salafist-gruppe. Ein leiar for Usbat al-Ansar hadde følgjande å seie om episoden:

«Han kom til oss og sa at han hadde eitt mål: At Ain al-Hilwe ikkje skulle forvandlast til Nahr al-Barid. Dette resonerte i stor grad med vår tankegang. Abbas Ibrahim er ein eksepsjonell person – vi gjorde det vi kunne for å imøtekomme han». ³²

Fleire ting tyder på at møtet hadde ein effekt. I fredagstalane i Martyrmoskeen byrja Usbat al-Ansar å mane sine eigne til å halde seg unna konfrontasjonar med statsmakta,³³ og lanserte seinare ein fatwa som forbaud drap på libanesiske soldatar.³⁴ I pressa kunne ein lese at Usbat al-Ansar også hadde rykka ut og stoppa ei gruppe islamistar som hadde kasta granatar på ein militær kontrollpost ved Ain al-Hilwe.³⁵ Til slutt annonserte Usbat al-Ansar at dei hadde konfrontert Jund al-Sham og bede gruppa om å stoppe aktivitetane sine: Tidlegare avhopparar fekk komme tilbake, medan gruppa offisielt vart opplyst.³⁶ «Vi var dermed ferdige som ein organisasjon», kommenterte ein leiar for Jund al-Sham til libanesisk presse.³⁷

Usbat al-Ansars nyvunne pragmatisme bør meir enn noko anna tolkast som eit forsøk på å utkonkurrere rivaliserande militsar, og å hevde seg sjølv som den dominerande fraksjonen i leiren. Ironisk nok viste gruppa seg å vere meir resolutt i sine handlingar enn dei palestinske fraksjonane i Nahr al-Barid hadde vore, og desse episodane gav Usbat al-Ansar, i hærens auge, status som ein svært effektiv meklar blant dei militante gruppene i Ain al-Hilwe.³⁸ Denne manøveren kom likevel ikkje utan ein pris. Dialogen med staten var i ferd med å koste Usbat al-Ansar sitt renommé som den mest relevante jihadi-salafistiske rørsla i Libanon. I kjølvatnet av Nahr al-Barid publiserte ein leiar i Fatah al-Islam knusande kritikk av gruppa og hennar manglande støtte under slaga i nord.³⁹

Da fleire av Fatah al-Islams tidlegare krigarar sökte ly i Ain al-Hilwe mot slutten av 2008, var tonen tilsvarande kjølig:

«Dei siste fire månadane har det ikkje vore ein einaste fre dagstale i Ain al-Hilwe som har ytra støtte for Fatah al-Islam, og spesielt ikkje frå Usbat al-Ansar. Men når det gjeld krigen i Gaza så er det ikkje måte på kor mange demonstrasjonar og velklingande talar vi har sett komme frå al-Usbat. [...] Usbat al-Ansar taler med to tunger. Dei talar til mujahidin på legitimt islamsk vis, på same tid som dei talar til nedrige nasjonalistar.»⁴⁰

Skuldingane var ikkje grunnlause. Medan Usbat al-Ansar hadde tapt ansikt i det globale jihadis-miljøet, var gruppa i ferd med å orientere seg mot andre islamistiske krefter i det palestinske miljøet.

Hamas-effekten

Trass i at Hamas i dag er den mest populære islamistrørla blant palestiniane i Libanon utan sidestykke,⁴¹ er det få studiar som tar for seg organisasjonen si rolle i leirane i landet. Det er nærliggjande å tru at dette kjem av at Hamas ikkje formelt etablerte seg i leirane i Libanon før på våren 2001,⁴² da forskarar allereie var i ferd med å få auge på dei radikale og lysky militsane i Ain al-Hilwe. Hamas, saman med den iranskstøttta nasjonalistiske gruppa Islamisk Jihad, har sidan Oslo-avtalen i 1993 vore organisert i ein strategisk allianse med dei pro-syriske palestinske gruppene som er karakteristiske for dei palestinske leirane i Syria og Libanon (koalisjonen er kjend som Alliansen). Samtidig har dei to islamistgruppene også inngått i eit samarbeid med nokre av dei meir radikale sunni-militsane i Ain al-Hilwe som er motstandarar av iransk og syrisk påverknad. «Dei tar kontakt med Hamas før dei gjer vesentlege avgjerder», fortalte ein lokal imam til International Crisis Group i 2009: «Hamas for-

ERLING LORENTZEN SOGGE

søker å påverke ideologien deira i tillegg til deira interaksjon med den libanesiske staten».⁴³ Ikkje overraskande var Hamas ein sentral forhandlar da Usvat al-Ansar og Fatah møttest til forsoningssamtalar i 2008.

«Konflikten deira var i ferd med å øydelegge heile leiren»,⁴⁴ kunne leiaren for Hamas i Libanon, Ali Barake, fortelje: «Vi hadde ikkje anna val enn å gå mellom partane og prøve å få dei til å ta til fornuft.» Ifølgje Barake var han i stand til å overtale leiarskapen til Usvat al-Ansar om at kampen mot Israel var den einaste forma for jihad som ein palestinar burde kjempe:

«Korleis kan de slåst mot kvarandre når al-Aqsa-moskeen er i ferd med å bli ‘valdtatt’?

❧
Ei gruppe jihadi-salafistar vart ironisk nok
skildra som den mest stabile kjelda til
sikkerheit i leiren.
❧

Mens landet vårt blir besudla av settlarar? Vi er palestinrarar og vår jihad må vere retta mot Israel. Dette er det vi fortalte brørne våre i Usvat al-Ansar, og dei sa dei var einige med oss, takk Gud.»⁴⁵

I eit intervju med antropolog Dag Tuastad vedgjekk neverande leiari for Usvat al-Ansar, Abu Tareq al-Saadi, at gruppa i betydeleg grad hadde lytta til sine islamistiske storebrør: «Vi er som Hamas, vi er soldatane [deira], same ideologi. Ali Barake er tvillingen min».⁴⁶

Dei islamske styrkane

Hamas og Islamsk Jihads dialog med dei militante islamistane i Ain al-Hilwe har resultert i danninga av ein laus koalisjon med namn Dei islamske styrkane (al-Qiwa al-Islamiyya), som inkluderer Usvat al-Ansar, den pan-islamske

rørsla Hizb al-Tahrir (Frigjeringspartiet), og den karismatiske og militante gruppa al-Haraka al-Islamiyya al-Mujahida (Den islamske stridande rørsla), med den populære imamen Jamal Khattab som leiar for samanslutninga. Prosjektet var utvilsamt meint som eit forsøk frå Hamas si side for å legge ytterlegare press på PLO og konkurrere mot organisasjonens institusjonar, men samarbeidet har samtidig vore med på å sementere desse Ain al-Hilwe-gruppene som reelle politiske aktørar i leirmiljøet. Konfliktar vart no løyste ved forhandlingsbordet, i staden for gjennom væpna samanstøytar. «Sidan 2008 har vi hatt ein avtale med Usvat al-Ansar», fortalte ein tidlegare Fatah-representant ved den palestinske ambassaden: «Vi har gitt dei ein del ansvar. Det same med al-Haraka al-Islamiyya al-Mujahida. Desse har klart seg veldig bra.»⁴⁷

Da ein foreina politisk leiarskap vart annonsert i slutten av 2013, vart desse gruppene inkluderte i avgjerder på eit nasjonalt plan, trass i at deira kontrollområde var avgrensa til nokre få nabolag i Ain al-Hilwe.⁴⁸ Hos Usvat al-Ansar – som hevda at deira deltaking i prosjektet var naturleg på grunn av at «politiske arbeid»⁴⁹ var like viktig som «militær aksjon og misjon» – kunne ein også spore ei endring i retorikk der nasjonalistiske ideal fekk langt større plass enn før. I ein offentleg tale halden i november 2013, hadde talspersonen for rørsla, Abu Sharif Aqal, følgjande å seie om tilstanden til den islamske ummaen:

«Kampsakene til den islamske ummaen er mange. Irak lid i dag [...], Egypt lid i dag, Syria lid i dag ... men Palestina er heilagare enn alle desse sakene. Ikkje berre for palestinarane, men også for Gud. Gud har valt oss, palestinarane».⁵⁰

Dette var radikale ord for ei rørsle som tidlegare hadde erklært at nasjonalisme var utanfor islam⁵¹. Det skulle likevel vise seg at represen-

OM UTVIKLINGA AV MILITANT ISLAMISME I DEN PALESTINSKE FLYKTNINGLEIREN AIN AL-HILWE

tantar frå både PLO og Alliansen ikkje var overtydde om lojaliteten til dei nye kollegane deira.

Konfrontasjonar under den syriske krisa

Etter at al-Yarmok-området i Damaskus vart forandra til ei krigssone seint i desember 2012, flykta bølgjer av palestinurar frå Syria til Libanon, og for mange var det einaste alternativet å slå seg ned i dei allereie overfylte flyktningleirane. I Ain al-Hilwe var det ikkje berre fordrivne familiar og telta dei slo opp som sette sit preg på leiren. Unge menn som hadde kjempa mot Bashar al-Assads styrkar i Syria, byrja også å kome tilbake frå nabolandet, og dei heimkomne sønene vart ofte tekne imot med maskingeværsalvar og hyllester over høgtalaranlegg frå ulike moskear.⁵²

Etter at ein ung islamist ved namn Bilal Badr hadde storma kontora til den pro-syriske gruppa al-Saaqa med handgranatar, byrja palestinske leiarar å åtvare at den syriske krigen nå som helst kunne nå Ain al-Hilwe.⁵³ Spesielt stor var frykta for at vald mellom radikale sunni-grupper og Hizballahs palestinske allierte i leiren skulle blusse opp. Badrs gruppe var berre ein av fleire lokale militsar innlemma i ein ny islamistisk allianse som vart kalla Tadjamm'u al-Shabab al-Muslim (Samlinga av unge muslimske menn). Samlinga inkluderte tidlegare krigarar frå Jund al-Sham og Fatah al-Islam og andre ekstremistiske nettverk, som frå lokalt hald vart mistenkte for å samarbeide med den syriske greina av al-Qaida. Desse vart også skulda for å huse den kontroversielle rømlingen Ahmad al-Asir, som ein meinte hadde søkt ly i leiren etter å ha leia kampar mot det libanesiske militæret i juni 2013.⁵⁴

Etter mykje press frå libanesiske myndigheter, byrja palestinske leiarar å leggje planar for ein felles sikkerheitsstyrke der alle politiske blokker skulle bidra.⁵⁵ Ideelt sett ville det bety slutten på det rådande militsveldet i leiren,

men kunne ein stole på at Dei islamske styrkane ville spele på lag og ikkje nære oppunder sekterisk strid? Hadde Usbat al-Ansar sendt framandkrigarar til Syria, slik som dei gjorde til Irak? Leirar Abu Tareq al-Saadi forsikra den libanesiske pressa at dette ikkje var tilfelle denne gongen. «Intervensjon i denne kampen ville vere eit tilbakeslag i den militære kampen mot USA og Israel», sa al-Saadi.⁵⁶ Gruppa var også i ferd med å underteikne ein nøytralitetsavtale om å halde dei palestinske fraksjonane i Libanon utanfor den syriske krigen og «alle andre regionale konfliktar»,⁵⁷ men fleire representantar frå dei palestinske fraksjonane ytra likevel ein skepsis til samarbeidet med deira nye islamistiske kollegaer.

Leiarene for PLOS populærkomitear i Libanon, Abu Iyad al-Shaan, meinte at samarbeidet med Dei islamske styrkane kunne vere direkte skadeleg på sikt. «Kvar politiske eller religiøse styrke har sine mål og agendaer, som kan gjere samarbeid med dei vanskeleg», mente han:

Berre sjå på Egypt. Under Morsi laga Muslimbrørne ein allianse med al-Sisis djevarar, så vart dei styrta og landet kolapsa. Når det gjeld Dei islamske styrkane, har dei utvilsamt deira agendaer og deira måtar å implementere si påverknadskraft på. Truleg ventar dei berre på det passande tidspunktet for å overkøyre dei andre.⁵⁸

Tatt i betraktning desse vitnesbyrda, korfor hadde representantar frå PLO inkludert Dei islamske styrkane i nasjonale avgjerder, og ville no i tillegg samarbeide om sikkerheitsoppgåver i landets største leir? Ein del av svaret skulle vise seg å ligge i PLOS manglende evne til å handtere sikkerheita på eiga hand.

Eit endemisk splitta Fatah

Trass i at PLO har eit sterkt nærvær i dei sørlege leirane i Libanon, har organisasjonens hovud-

ERLING LORENTZEN SOGGE

rørsle, Fatah, store utfordringar når det gjeld autoritet i landets største leir. Ikkje berre på grunn av konkurranse frå dei islamistiske aktørane i leiren, men også på grunn av store splittingar internt. Under mitt feltarbeid vart fleire sentrale personar i rørsla suspenderte grunna skuldingar om samarbeid med den palestinske presidentens bitre rival, Muhammad Dahlan. Ein av desse var den tidlegare leiaren for PLOs sikkerhetsbyrå i Libanon, Mahmoud Issa, kanskje betre kjend under hans kallenamn «al-Lino». Under ein samtale med Issa, understreka den tidlegare brigaderen at han likevel ikkje hadde nokon ambisjon om å gi slepp på stillinga som sikkerheitsleiar – i hans auge representerte han det ekte Fatah. Issa anerkjende ikkje at Munir al-Maqdah, som også på fleire tidspunkt har vore suspendert frå rørsla, hadde erstatta rolla hans i leiren, og forsettete like godt arbeidet, no med eigne innleigde soldatar.⁵⁹ Situasjonen bekrefta normalheller enn unnatak; organisasjonen i leiren var prega av ei rekke mellomleiarar som styrtte eigne personlege militsar under Fatah-namnet. Kven av dei som faktisk tilhørde «Fatah Abu Mazin»,⁶⁰ den legitime fløya av organisasjonen, var ikkje enkelt å få greie på.

Situasjonen gjorde det også vanskeleg for Fatah å einast om ein strategi i møte med leirenas militante islamistar slik som al-Shabab al-Muslim. Medan den sentrale leiarskapen prioriterte forhandlingar og samtalar med dei mest valdelege aktørane i leiren, kjempa personar som Issa sine eigne personlege blodfeidar mot dei same aktørane. «Vi møter leiarane deira, men dei er berre her for å implementere framande agendaer. Er det rart vi alltid endar opp i kampar med dei?» spurde Issa.⁶¹

I mai 2014 braut valdelege kampar ut mellom Fatah-leiaren Talal al-Urduni, også med sin private milits, og medlemmar av Bilal Badr si gruppe. Representantar frå Dei islamske styr-

Munir al-Maqdah ved hovedkvarteret sitt i Ain al-Hilwe.

kane hadde i lengre tid forsøkt å forhandle fram ein våpenkville mellom Fatah og desse islamistane, men samtalene gjekk no i vasken. Kampane, som varte i fleire dagar, utløyste massedemonstrasjonar i Ain al-Hilwe, der sivile marsjerte i gatene medan dei ropa «Ism'au ya musallahin, hayya 'ala tariq filastin – Høyr etter våpenmenn, av garde til Palestina!»⁶² Den libanesiske avisa al-Nahar rapporterte at medan sikkerhetsstyrkane til PLO ikkje hadde klart å stanse valden, hadde ei stor gruppe med væpna menn leidd av ein person ved namn Abu Tareq vist seg mot slutten av kampane, og tvinga partane til å trekke seg tilbake. Ifølgje al-Nahar-journalisten hadde fleire leirbuarar gjort honnør til Ustab al-Ansar, og dei uttrykte at å inkludere rørsla i den etterlengta nye sikkerhetsstyrken ville fungere som eit hinder mot «ekstremistiske og fundamentalistiske grupper som Bilal Badrs eller restane av Jund al-Sham».⁶³

Der Fatah var splitta grunna interne usemjer, vart ei gruppe jihadi-salafistar ironisk nok skildra som den mest stabile kjelda til sikker-

OM UTVIKLINGA AV MILITANT ISLAMISME I DEN PALESTINSKE FLYKTNINGLEIREN AIN AL-HILWE

heit i leiren. «Ustab al-Ansar har ein relevans i sikkerheitsapparatet til islamistane», kunne PLO-representanten Abu Iyyad Shaalan melde frå sitt kontor i Beirut, og la til: «Vi måtte finne ein måte å jobbe saman på, i staden for mot kvarandre [...]. Når det er sagt, er vi svært forskjellige frå kvarandre, og det kan hende vi skil lag ved eit seinare tidspunkt».⁶⁴ Frå å vere deira verste rivalar, var den sentrale leiarskapen i Fatah no avhengig av hjelpe frå Ustab al-Ansar og Dei islamske styrkane for å halde leiren under kontroll.

Konklusjon

Ti år etter lanseringa av Bernard Rougiers verk *Everyday Jihad*, florerer jihadistiske militær framleis i Ain al-Hilwe, og dei er ei stor påkjennung for dei 75 000 som bur i Libanons største flyktningleir. Men når fenomenet blir skildra som døden for den palestinske nasjonalismen i leirane, bommar forfattaren. Hamas' islamistiske nasjonalisme har utan tvil langt større oppslutning i det palestinske miljøet i Libanon enn dei små militsane i Ain al-Hilwe, og hovudantagonistane i Rougiers verk, Ustab al-Ansar, har vist seg å vere meir mottakelege for press frå lokale nasjonalistiske ideologar, enn aktørar i det globale jihadist-miljøet.

I alliansen Dei islamske styrkane deltek Ustab al-Ansar i dag i eit samarbeid med ei brokete men likevel pragmatisk forsamling islamistiske rørsler som ønskjer å ta del i politiske avgjerder i leirsamfunnet. Hos desse gruppene er tendensen at krigersk jihadistisk retorikk blir tona ned til fordel for populistisk nasjonalisme. Våpena deira blir ikkje nytta til militant aktivitet, forutan deira bidrag til sikkerheitsstyrkane – ei rolle dei tar på seg i dialog med den libanesiske staten og andre palestinske fraksjonar. Dei islamske styrkane si evne til å halde konkurrerande jihadistiske militær i sjakk, forklarar PLOS initiativ til å inngå i sam-

arbeid med desse gruppene, og er grunnen til at dei i 2013 vart inkluderte i Den foreina leiarskapen til dei palestinske fraksjonane i Libanon.

Er Ustab al-Ansar sin nyvunne pragmatisme rein takikk? Held gruppa tilbake lokalt for å konsentrere seg om globale mål? Dette er ikkje eit utenkeleg senario, men samtidig er det mykje som tyder på at gruppas omgang med den libanesiske staten og med palestinske sekulære og nasjonalistiske fraksjonar, har svekka hennar renommé i den globale jihadistsfæren. Ho taler i dag til eit lokalt palestinsk publikum, i langt større grad enn globale ekstremistiske nettverk. Når denne rørsla, basert på forpliktingar om nøytralitet gitt til dei palestinske fraksjonane i Libanon, seier ho har valt å halde seg ute av den syriske krigen, ein konflikt som har tiltrekt seg fleire framandkrigarar enn nokon annan i historia, er dette ei oppsiktsvekkande utvikling. Inntil vidare verkar det som at Ustab al-Ansar, «den eldste og sannsynlegvis viktigaste salafi-jihadi-gruppa i Libanon»,⁶⁵ har valt lokalpolitikk framfor global jihad.

• f •

1 Mange takk til Einar Wigen, Veslemøy Sunniva Oma og to anonyme fagfeller for gode kommentarar og råd på ulike tidspunkt i skriveprosessen.

2 Rougier, Bernard. *Everyday Jihad: The Rise of Militant Islamism among Palestinians in Lebanon*. Oversatt av Pascale Ghazaleh. Massachusetts: Harvard University Press, 2007 [2004], s. 3.

3 International Crisis Group. "Lebanon's Palestinian Dilemma: The Struggle Over Nahr al-Bared" i Middle Eastern Report, nr. 117, 2012, s. ii

4 Teksten er i hovudsak basert på masteroppgåva mi: Erling L. Sogge, "The local politics of global jihad: A study on the evolution of militant Islamism in Palestinian refugee camp Ain al-Hilwe", Universitetet i Oslo, 2014. Oppgåva tar tak i det politiske klimaet i leiren slik det var mellom september 2013 og mai 2014, og bygger på seksten intervju gjennomført med palestinske leiarar i Libanon frå følgjande grupper: Hamas, Islamsk Jihad, Fatah, Folkefronten for frigjeringa av Palestina (PFLP), Den demokratiske fronten for frigjeringa av Palestina (DFLP), Folkefronten for frigjeringa av Palestina – Generalkommandoen (PFLP – GC) og Fatah – al-Intifada. I tillegg vart intervju gjennomført med dei følgjande NGO-ane som jobbar med palestinarane i leirane: UNRWA, Beit atfal al-somoud, The Popular Aid for

ERLING LORENTZEN SOGGE

- Relief and Development, og The Palestinian Youth Fraternity. Feltarbeidet inkluderer også om lag ti intervju med sivile palestinaraat fra Ain al-Hilwe (unge, voksne og eldre, av begge kjønn). Teksten tar for seg perioden 2013-14, men i denne artikkelen refererer eg også til nyare intervju med fraksjonen Ustab al-Ansar utført under eit pågåande feltarbeid i Ain al-Hilwe (frå september og oktober 2015). Alle intervju vart utført av forfattaren på arabisk-levantisk dialekt eller moderne standardarabisk.
- 5 Ra'fat Fahd Morra, *Al-Harakat wa-L-qawa al-Islamiyya fi-l-mujtama'a al-filastini fi lubnan: Al-nish'a - al-ahdaf - al-'injazat*, [the Islamic Forces and Movements in the Palestinian Community in Lebanon] (Beirut: Al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations, 2010), s. 50-54.
  - 6 Maher Hammoud, Imam av al-Quds-moskeen i Saida, sitert i dokumentaren "usbat al-ansar," sendt på kanalen Al Arabiya i 2008.
  - 7 Rougier, *Everyday Jihad*, s. 49.
  - 8 Morra, *Al-Harakat Wa-L-Qiwa Al-Islamiyya*, s. 180-81.
  - 9 Ifølgje Rogier var rørsla i startfasen støtta med iranske middel, i forsøk på å konkurrere med PLOs påverknadskraft i leiren. Sjå *Everyday Jihad*, s. 47.
  - 10 Hilal Khashan, «Hezbollah's plans for Lebanon,» i *Middle Eastern Quarterly*, Spring 2013, 3; Rougier, *Everyday Jihad*, s. 51-52
  - 11 Rørslas manifest kan lesast på arabisk på denne nettstaden utan datostempel: <http://alqassem.arabblogs.com/nashah> (henta 20.08.2015).
  - 12 For ei liste over terroroperasjonar og dommar, sjå Morra, *Al-Harakat Wa-L-Qiwa Al-Islamiyya*, s. 190-192.
  - 13 "Ain al-Hilwe, ...enno ein base for krigarane som infiltre Irak" (arabisk), *Al-Sharq al-Awsa*, 29. juni 2005.
  - 14 "Ustab al-Ansar" (TV-dokumentar), Al-Jadeed, 2008
  - 15 Sari Hanafi, "Palestinian Refugee Camps in Lebanon As a Space of Exception" i *REVUE Asylon(s)*, nr. 5, 2008.
  - 16 Ibid.
  - 17 Dei omlag 300 000 palestinske flyktningane som bur i Libanon nyt få politiske og sosiale rettar i vertslandet. Dei kan ikkje naturalisera, eige eigedom, arve, og lovleg arbeid er vanskeleg å få tak i. Nærare halvparten av palestinaraane bur innanfor landets tolv flyktningleirar, der dei fleste er avhengige av FN's støtteprogram.
  - 18 Sari Hanafi og Taylor Long. "Governance, Governmentalities, and the State of Exception in the Palestinian Refugee Camps of Lebanon" i *Journal of Refugee Studies*, vol. 23, nr. 2, 2010, s. 2.
  - 19 Sjå mellom anna: Rougier, *Everyday Jihad*; Are Knudsen, "Islamism in the Diaspora: Palestinian Refugee Camps in Lebanon" i *Journal of Refugee Studies*, vol. 18, nr. 2, 2005 s. 216 - 34; Nizar A. Hamzeh, "Islamism in Lebanon: A Guide to the Groups" i *Middle Eastern Quarterly*, vol. 4. Nr. 3, 1997, s.47-53; Gary C. Gambill, "Ain al-Hilweh: Lebanon's 'Zone of unlaw'", i *Middle East Intelligence Bulletin*, vol. 5. nr. 6, 2003.
  - 20 Sjå Jonathan Schanzer, *Al-Qaeda's Armies: Middle East Affiliate Groups & the Next Generation of Terror*, New York: The Washington Institute for Near East Policy, 2005.
  - 21 Rogier, *Everyday Jihad*, s. 2, 277.
  - 22 Abu Mahjin, eller Ahmad Abd al-Karim al-Saadi, vart i januar 1997 dømd til døden i absentia for å ha planlagt draper på Nizar Halabi; leiar for den pro-syriske islamistgruppa al-Abbas. I den mykje omtalte rettsaka fekk 19 andre personar tildelt ulike dommar grunna deira tilknyting til Ustab al-ansar. Abu Mahjin var ein av tre tiltalte som unngjekk arrest, og han har sidan levd i skjul. (Lebanese Republic Judicial Council, "Judgement in the case of the homicide of Sheikh Nizar al-Halabi", Special Tribunal for Lebanon, 17. januar, 1997)
  - 23 Hamade hadde tatt tilflukt i leiren etter drapet på tre libanesiske soldatar ved huset sitt i Saida, og etter lange diskusjonar med geistlege i Saida-området, gav Ustab al-Ansar klarsignal til den prominente imamen Maher Hammoud om å smugla Hamade ut av leiren. For ei meir detaljert skildring av hendingane sjå: Sjå Fida Itani, "Al-Harakat al-Islamiyya fi lubnan [Dei islamske rørslene i Libanon]. Beirut: Deir al-Saqi, 2008, s. 66.
  - 24 Abu Sharif Aqal, talsperson for Ustab al-Ansar, intervju med forfattaren, Ain al-Hilwe, 15. oktober 2015.
  - 25 Shaykh Ibrahim, medlem av Ustab al-Ansar, intervju med forfattaren, Ain al-Hilwe, 15. oktober 2015.
  - 26 Medan pro-syrisk libanesisk media skulda 14. marsalliansen og Future-blokkon for å stå bak gruppa, meinte saudivenleg libanesisk media at det var syriske myndigheter som styrtte Fatah al-Islam frå nabolandet. Ingen av desse perspektiva er veldig nyanseerte, og det er mykje som tyder på at Fatah al-Islam førte sine pro-syriske kontaktar i dei palestinske miljøet bak lyset da gruppa tok over kontora til fraksjonen Fatah al-Intifada i Nahr al-Barid. For ein utfyllande analyse av omstenda sjå Bernard Rougier. *The Sunni Tragedy in the Middle East: Northern Lebanon from al-Qaeda to ISIS*. New Jersey: Princeton Studies in Muslim Politics, 2015.
  - 27 Mohsen Saleh et. al., *Awda'a al-laj'in fi lubnan* [Situasjonen til palestinaraane i Libanon]. Beirut: al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations, 2012, s. 72.
  - 28 Hanafi, "Palestinian Refugee Camps in Lebanon As a Space of Exception".
  - 29 Ibid.
  - 30 Forfattarens intervju med Hussein Kazim, Fatahs leiar for Beirut-området, Beirut, november 2013.
  - 31 I eit forsøk på å få slutt på ein pågående feide mellom Fatah og Jund al-Sham, gav Future-politikaren Bahia al-Hariri i februar 2007 store pengesummar til Jund al-Sham i bytte mot at militisen skulle forlate dei nordlege nabologa i Ain al-Hilwe. Fleire personar tilknyta militisen flytta deretter nordover i landet og slutta seg til Fatah al-Islam. Grunna al-Hariris mekling med jihadistane, vart gruppa av prosyrisk presse spørkefullt referert til som Jund al-Sitt (Solidatane til frua). Sjå Are Knudsen "Nahr el-Bared: The political fall-out of a refugee disaster" i *Palestinian Refugees: Identity, Space and Place in the Levant*, ed. Knudsen og Hanafi, 97-110. London: Routledge, 2011; Nir Rosen. *Aftermath: Following the Bloodshed of America's Wars in the Muslim World*. New York: Nation Books, 2010.
  - 32 Abu Sharif Aqal, talsperson for Ustab al-ansar, intervju med forfattaren, Ain al-Hilwe, 15. oktober 2015.
  - 33 I følgjande tekст kan ein lese Fatah al-Islam klage på Ustab al-Ansars fredagstalar under og etter slaget: «Shumukh al-Islams nettforummøte med Sheikh Abu Abdallah al-Maqdisi – religiøs leiar for organisasjonen Fatah al-Islam» (på arabisk), Tawhed.ws, 2008: <https://tawhed.ws/pr?i=7987> (henta 20.08.2015)

OM UTVIKLINGA AV MILITANT ISLAMISME I DEN PALESTINSKE FLYKTNINGLEIREN AIN AL-HILWE

- 34 "Usbat al-Ansar issues fatwa outlawing fighting with LAF," The Daily Star, 6. desember 2008.
- 35 "Usbat al-ansar-leiar erklærer opplysinga av Jund al-Sham, og omplasserer medlemene under Dei islamske styrkene" (arabisk), al-Mustaqlab, 7. november, 2007.
- 36 Ibid.
- 37 Gandhi al-Sahmarani sitert i NOW News Lebanon "A Call to Arms: Three Palestinian Militant Groups", 6. november 2010: https://now.mmedia.me/lb/en/commentary/a_call_to_arms_three_palestinian_militant_groups_ (henta 20.08.2015)
- 38 Rosen. Aftermath, 212.
- 39 "Shumukh al-Islams nettforummøte med Sheikh Abu Abdallah al-Maqdisi".
- 40 Ibid.
- 41 Det hittil mest detaljerte studiet om politisk tilhørsel blant dei palestinske leirbuarane i Libanon vart gjennomført mellom 2005-6. Sjå: Mohsen Saleh og Ziad al-Hassan, *The political views of the Palestinian refugees in Lebanon: As reflected in May 2006*. Beirut: al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations, 2006, s. 24-26. I ein samtal med Mohsen Saleh hevda forfattaren at det er lite grunn til å tru at bildet er stort annleis i dag (intervju i Beirut, 11. januar 2014).
- 42 Hamas etablerte sitt første offentlege kontor i dei sørlege forstadane i Beirut i juli 1992, men i flyktningleiran fekk ikkje gruppa offentleg representasjon før etter tusenårs-skiftet. Her var dagens Hamas-leiarar lenge organiserte under den libanesiske greina av Muslimbrørne. Etter utbrotet av den andre intifadaen, og kanskje som følge av Hamas' militante rolle i Gaza, byrja Muslimbrørne i Libanon å distansere seg frå dei palestinske islamistane. I mai 2001 vart partane einige om å skilje lag, og alle kontor tilhøyrande MB i dei palestinske leirane vart gjort om til Hamas-kontor.
- 43 Ali Youssef, imam tilsett i moskeen Khaled bin al-waid i Ain al-Hilwe, sitert i International Crisis Group, "Nurturing instability: Lebanon's Palestinian refugee camps", Middle East Report nr. 84, 19. februar 2009, s. 24.
- 44 Forfattarens intervju med Ali Barake, leiar for Hamas i Libanon. Beirut, november 2013.
- 45 Forfattarens intervju med Barake.
- 46 Abu Tareq al-Saadi sitert i Dag Tuastad "Hamas' concept of a long-term ceasefire: A viable alternative to full peace?," PRIO Report, november 2010. Oslo: Peace research institute Oslo (PRIO) s. 28.
- 47 Forfattarens intervju med Edward Kattoura, tidlegare tilsett ved den palestinske ambassaden i Beirut. Kattoura vart utestengd frå Fatah i tidleg 2013, grunna skuldingar om å samarbeide med den palestinske presidentens rival, Muhammad Dahlan. Beirut, januar 2014.
- 48 Den felles politiske leiarskapen inkluderer åtte grupper frå PLO, åtte ytterlegare grupper frå Alliansen og tre jihadistiske grupper frå Ain al-hilwe: Usbat al-ansar, al-Haraka al-islamiyya al-mujahida og den Hizballah-nære rørsla Ansar Allah. Sistnemnde er ikkje inkludert i rammeverket til dei islamske styrkane, og har base i Saida-leiren Miyye miyye.
- 49 «Usbat al-ansar i møte med Shadi al-Mawlawi» (på arabisk), Nyhetsraportasje frå TV-kanalen al-Jadeed, 21. januar 2014.
- 50 Video av ukjend utgivar «Talen til Abu Sharif Aqal (Usbat al-ansar) under middagsmottakinga til journalisten Haytham Zaitar» (på arabisk), 5. oktober 2014: <https://www.youtube.com/watch?v=DiBO9W9nauo> (henta 27.08.2015)
- 51 I gruppas manifest blir deg sagt at «sekularisme, demokrati, sosialisme [...] og nasjonalisme» er tankar som er «utanfor islam». http://alqasseem.arabblogs.com/nas_hah (henta 20.08.2015).
- 52 Forfattarens intervju med anonym hjelpearbeidar som til dagleg jobbar i leiren, Beirut, november 2013.
- 53 Forfattarens intervju med Mahmoud «al-Lino» Issa, tidlegare leiar for det no opplyste sikkerhetsbyrået til PLO, al-Kifaḥ al-musallah, Ain al-Hilwe, januar 2014.
- 54 Den felles sikkerheitsstyrken vart ein realitet i juli 2014, men er utanfor omfanget av dette studiet. I skrivande tidspunkt (oktober 2015) ser det ikkje ut til at denne formasjonen har ført til store endringar i leiren, som enno er prega av samanstøtar og sporadisk vald mellom lyssky militistar og Fatah.
- 55 Abu Tareq al-Saadi sitert i "Ain al-Hilwe Islamists: We are not the Nusra Front," Al-Akhbar, 4. mai 2013.
- 56 Det sakkala «palestinske initiativet i Libanon» vart underteikna av alle dei 19 palestinske fraksjonane i Libanon og offentleggjort i mars 2014. Teksten vart publisert i avisat al-Mustaqlab 28.03.2014.
- 57 Forfattarens intervju med Abu Iyad al-Shaan, leiar for PLOs populærkomitear i Libanon, Beirut, januar 2014.
- 58 Abu Mazin er kallenamnet til Mahmoud Abbas, og uttrykket «Fatah Abu Mazin» blir brukt om den delen av rørsla som står på lønningslista til den palestinske presidenten. Det faktum at ein har eit eige uttrykk for den offisielle fløya av rørsla, seier mykje om situasjonen til Fatah i Libanon.
- 59 Forfattarens intervju med Mahmoud Issa, Ain al-Hilwe, januar 2014.
- 60 Video frå demonstrasjonen, henta frå Facebook-sida Asdiqa' mukhayyam 'ain al-hilwe, 13. mai 2014: <https://www.facebook.com/photo.php?v=634917149935288&set=vb.308146319262849&type=2&theater> (henta 27.08.2015)
- 61 «Runde med vald motvillig stoppa i Ain al-Hilwe. Folkeleg ønske om å gi ansvaret for sikkerheta over til Usbat al-ansar» (på arabisk). Al-Nahar, 14. mai. 2014.
- 62 Forfattarens intervju med Abu Iyad al-Shaan, Beirut, januar 2014.
- 63 Forfattarens intervju med Abu Iyad al-Shaan, Beirut, januar 2014.
- 64 Gade, Tine. Fatah al-islam in Lebanon: Between global and local jihad. Norwegian Defence Research Establishment (FFI). Rapport FFI- 2007/0272